

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/57/2019
Identifikačné číslo spisu: 5019200010
Dátum vydania rozhodnutia: 27.11.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5019200010.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: X.. J. W., K. XX. R. XXXX, O. B. Q., F.Z. Č.. XX/XX, proti žalovanému: Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, Útvar sociálneho zabezpečenia, so sídlom v Bratislave, Šagátova č. 1, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 30. apríla 2018, Číslo: GR ZVJS-d-12379/14-2018, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 11. apríla 2019, č.k. 29Sa/1/2019-61 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 11. apríla 2019, č.k. 29Sa/1/2019-61 postupom podľa § 98 ods. 1 písm. d/ zákona č. 162/2015 Z.z. (ďalej len „SSP“) odmietol žalobu ako oneskorene podanú, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 30. apríla 2018, Číslo: GR ZVJS-d-12379/14, ktorým tento postupom podľa § 84 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 328/2002 Z.z.“) v spojení s § 30 ods. 1 písm. f/ Správneho poriadku správne konanie na základe žiadosti žalobcu o priznanie starobného dôchodku z 5. februára 2018 zastavil, nakoľko vo veci začal konať iný príslušný orgán.

2. Krajský súd mal z obsahu vyjadrenia žalovaného k žalobe preukázané, že napriek tomu, že proti napadnutému rozhodnutiu sa nemožno odvolať (§ 30 ods. 1 písm. f/, § 30 ods. 2 Správneho poriadku), žalobca podal dňa 9. mája 2018 odvolanie, na ktoré žalovaný reagoval neformálnym listom zo 6. júna 2018, v ktorom konštatoval, že podanie žalobcu z 9. mája 2018 nemožno považovať za odvolanie spôsobilé vyvolať právne účinky odvolania s následným preskúmaním rozhodnutia odvolacím orgánom. Na základe týchto skutočností považoval krajský súd v danom konaní za predmet súdneho prieskumu rozhodnutie z 30. apríla 2018, Číslo: GR ZVJS-d-12379/14 proti ktorému zákon nepripúšťa opravný prostriedok. Z administratívneho spisu žalovaného krajský súd následne zistil, že rozhodnutie

bolo žalobcovi doručené do vlastných rúk dňa 9. mája 2018. V zmysle § 181 ods. 1 SSP posledný deň dvojmesačnej lehoty na podanie žaloby pripadol na 9. júla 2018 (pondelok, pracovný deň). Podľa obálky pripojenej k žalobe z 10. januára 2019 mal súd preukázané, že žalobca podal žalobu na pošte až dňa 10. januára 2019, teda oneskorene.

3. Na základe zisteného, žalobu postupom podľa § 98 ods. 1 písm. d/ SSP odmietol ako oneskorene podanú.

4. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 170 písm. a/ SSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, pretože žaloba bola odmietnutá.

II.

5. Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

6. Namietal, že nesprávnym procesným postupom krajského súdu (bez verejného konania) mu nebolo umožnené využiť procesné práva (právo konania v jeho osobnej účasti, právo na vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom), čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; tiež namietal nesprávne právne posúdenie veci a odklon od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

7. Konkrétne v kasačnej sťažnosti namietal nespravodlivosť, neústavnosť a nezákonnosť uznesenia krajského súdu, správna žaloba, ktorou si uplatnil právo na súdnu ochranu priamo dotknutého práva - práva na starobný dôchodok garantovaného Dohovorom č. 128, Ústavou Slovenskej republiky, Listinou základných ľudských práv a slobôd, Európskym dohovorom na ochranu základných ľudských práv a slobôd, zákonom č. 365/2004 Z.z. ako aj zákonom č. 100/1988 Zb., na ktorý mu vznikol zákonný nárok dňom 14. októbra 1999, bola bez verejného konania, bez účasti žalobcu odmietnutá uznesením. Tým, že súd rozhodol bez nariadenia verejného konania, došlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie, takýto postup súdu je v rozpore s článkom 6 ods. 1 Európskeho dohovoru na ochranu základných ľudských práv a slobôd, s Ústavou Slovenskej republiky ako aj článkom 38 ods. 2 ústavného zákona č. 23/1991 (ktorým bola do právneho systému aplikovaná listina Základných ľudských práv a slobôd). Tým, že sa nekonalo verejné pojednávanie, žalobca ako účastník konania nebol súdom riadne vypočutý a nemohol sa vyjadriť k vykonaným dôkazom, čo je v rozpore s článkom 12 ods. 1, článkom 13 ods. 4 a článkom 48 ods. 2 Ústavou Slovenskej republiky. Odmietnutím žaloby došlo aj k porušeniu článku 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takehoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Dodal, že v zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (napríklad III. ÚS 43/03, I. ÚS 3/01, I. ÚS 37/95) požiadavka zakotvená v článku 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nemôže byť závislá ani od toho, v akom type (druhu) správneho konania (riadneho alebo mimoriadneho) sa rieši spor o právo, ktorý vzhľadom na svoju povahu nemôže byť vylúčený z právomoci súdu.

8. Ďalej namietal, že hoci v poučení napadnutého rozhodnutia z 30. apríla 2018 je uvedené, že proti rozhodnutiu sa nemožno odvolať, podanie odvolania zdôvodnil § 84 ods. 3 zákona č. 328/2002 Z.z. podľa ktorého cit.: „Proti rozhodnutiu orgánov uvedených v § 80 až 82 o dávkach alebo službách sociálneho zabezpečenia uvedených v § 83 možno podať písomné odvolanie do 15 dní od doručenia rozhodnutia orgánu, ktorý rozhodnutie vydal.“ Ustanovenie § 84 ods. 1 tohto zákona a jeho odkaz na Správny poriadok je v danej veci irelevantný. Dodal, že starobný dôchodok je nároková dávka, a preto konanie o tejto dávke nie je možné zastaviť.

9. K záveru krajského súdu o oneskorene podanej žalobe uviedol, že podľa § 84 ods. 6 zákona č. 328/2002 Z.z. právoplatné rozhodnutie o dávkach a službách sociálneho zabezpečenia je preskúmateľné súdom. Prvostupňové rozhodnutie z 30. apríla 2018 napadol odvolaním, o ktorom mal odvolací orgán (minister spravodlivosti) rozhodnúť do 60 dní od jeho podania, keďže sa tak nestalo, požiadal odvolací orgán o informáciu, prečo nebolo v zákonom stanovenej lehote rozhodnuté. Dňa 17. augusta 2018 mu

bolo oznámené, že po vykonaní lustrácie všetkých záznamov, nebolo evidované žiadne odvolanie podané vo vymedzenom období; takéto podania neboli ministerstvu doručené a ani neboli predložené zo strany Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže. Následne podal generálnemu riaditeľovi Zboru väzenskej a justičnej stráže sťažnosť pre nerešpektovanie všeobecne záväzného právneho predpisu v rámci odvolacieho konania. Listom z 20. septembra 2018 generálny riaditeľ oznámil, že z dôvodu odstránenia namietaných pochybností o nestrannosti a nezákonnosti postupu Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže bolo rozhodnuté tak, že podanie žalobcu z 9. mája 2018 bude postúpené Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky na prípadné ďalšie konanie, ktoré v následne žalobcovi doručenom liste z 08. novembra 2018 sa stotožnilo so záverom prvostupňového orgánu, že odvolanie proti rozhodnutiu nie je prípustné a z toho dôvodu podnet z 9. mája 2018 na preskúmanie rozhodnutia nie je možné posudzovať z hľadiska svojho obsahu za podnet spôsobilý vyvolať právne účinky odvolania s následným preskúmaním rozhodnutia odvolacím orgánom. Žalobca dodal, že až na základe tohto listu sa rozhodol podať dňa 10. januára 2019 správnu žalobu s vedomím, že nebola splnená podmienka daná § 84 ods. 6 zákona č. 328/2002 Z.z., t.j., že rozhodnutie z 30. apríla 2018 nenadobudlo právoplatnosť ku dňu podania správnej žaloby. Správnu žalobou sa domáhal súdnej ochrany základného práva, a to práva na starobný dôchodok.

10. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnou sťažnosťou napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

11. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu nevyjadril.

IV.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná.

13. Podľa § 84 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z.z., na konanie o dávkach a službách sociálneho zabezpečenia sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní (Správny poriadok), ak tento zákon neustanovuje inak.

14. Podľa § 30 ods. 1 písm. f/ Správneho poriadku, správny orgán konanie zastaví, ak zistí, že vo veci už začal konať iný príslušný správny orgán, ak sa správne orgány nedohodli inak;

15. Podľa § 30 ods. 2 Správneho poriadku, proti rozhodnutiu o zastavení konania podľa odseku 1 písm. b/, c/, f/, g/ a h/ sa nemožno odvolať.

16. Podľa § 199 ods. 3 SSP, ak nie je v tejto hlave (Správna žaloba v sociálnych veciach; pozn. súdu) ustanovené inak, použijú sa na konanie v sociálnych veciach ustanovenia o konaní o všeobecnej správnej žalobe.

17. Podľa § 180 ods. 1 SSP, žalovaným je orgán verejnej správy, ktorý rozhodol o riadnom opravnom prostriedku, ak je žalobcom fyzická osoba alebo právnická osoba. Ak osobitný predpis neprípúšťa riadny opravný prostriedok, žalovaným je orgán verejnej správy, ktorý vydal rozhodnutie alebo opatrenie.

18. Podľa § 181 ods. 1 SSP, fyzická osoba alebo právnická osoba musí správnu žalobu podať v lehote dvoch mesiacov od oznámenia rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, proti ktorému smeruje, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak.

19. Podľa § 181 ods. 4 SSP, zmeškanie lehoty podľa odsekov 1 až 3 nemožno odpustiť.

20. Najvyšší súd z obsahu súdneho spisu, ktorého súčasťou tvoril administratívny spis žalovaného zistil, že - žalobca podaním z 5. februára 2018 adresovaným Sociálnej poisťovni, ústredie sa domáhal navrátenia

nezákonne odňatého starobného dôchodku

- Sociálna poisťovňa, ústredie listom z 10. apríla 2018 podanie žalobcu postúpila žalovanému
- žalovaný tu napadnutým rozhodnutím z 30. apríla 2018, Číslo: GR ZVJS-d-12379/14-2018 podľa § 84 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z.z. v spojení s § 30 ods. 1 písm. f/ Správneho poriadku správne konanie na základe žiadosti žalobcu o priznanie starobného dôchodku z 05. februára 2018 zastavil, nakoľko vo veci začal konať iný príslušný orgán
(v odôvodnení uviedol, že žalobca obdobné podanie zaslal aj priamo žalovanému, o ktorom bolo rozhodnuté tak, že konanie bolo zastavené podľa § 30 ods. 1 písm. i/ Správneho poriadku, nakoľko v tej istej veci sa právoplatne rozhodlo a skutkový stav sa nezmenil. Jednalo sa o rozhodnutie zo 14. marca 2018, Číslo: GR ZVJS-d-12379/14-2018, ktoré na odvolanie žalobcu bolo rozhodnutím zo 17. mája 2018, Číslo 40633/2018-42 potvrdené. Z úradnej činnosti najvyšší súd ďalej zistil, že žalobca rozhodnutie odvolacieho správneho orgánu zo 17. mája 2018 napadol správnu žalobou, ktorú Krajský súd v Žiline rozsudkom z 25. októbra 2018, č.k. 25Sa/23/2018-56 ako nedôvodnú zamietol; následne žalobcom podanú kasačnú sťažnosť smerujúcu voči tomuto rozsudku Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 25. septembra 2019, sp. zn. 9Sžsk/1/2019 ako nedôvodnú zamietol)
- následne žalobca rozhodnutie z 30. apríla 2018, Číslo: GR ZVJS-d-12379/14-2018 napadol odvolaním z 9. mája 2018
- žalovaný listom zo 6. júna 2018 žalobcovi oznámil, že odvolanie voči rozhodnutiu z 30. apríla 2018 nie je prípustné, z toho dôvodu podanie žalobcu nie je možné posudzovať z hľadiska obsahu za odvolanie spôsobilé vyvolať právne účinky odvolania s následným preskúmaním rozhodnutia odvolacím orgánom
- žalovaný na opakované sťažnosti žalobcu vec predložil Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (majúceho inak postavenie odvolacieho správneho orgánu), ktorý sa v následne žalobcovi zaslanom liste z 8. novembra 2018, č.: 46827/2018-42 stotožnil s postupom žalovaného
- žalobca napokon podal správnu žalobu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia z 30. apríla 2018 s tým, že pri jej podaní vychádzal z lehoty, kedy mu bol doručený list Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 8. novembra 2018
- krajský súd uznesením z 11. apríla 2019, č.k. 29Sa/1/2019-61 žalobu ako oneskorene podanú odmietol.

21. Najvyšší súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že krajský súd postupoval správne, keď žalobu postupom podľa § 98 ods. 1 písm. d/ SSP ako oneskorene podanú odmietol.

22. Konanie v správnom súdnictve je prostriedkom ultima ratio, a teda ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov právnych vzťahov súdom nastupuje až po zlyhaní všetkých zákonných prostriedkov nápravy v rámci správneho konania. Uvedené je zrejmé z celej konštrukcie Správneho súdneho poriadku, keď zákon napríklad požaduje vyčerpanie žalobcovi prípustných opravných prostriedkov, vylučuje zo súdneho prieskumu rozhodnutia správnych orgánov predbežnej povahy a procesné rozhodnutia týkajúce sa vedenia konania, ale tiež upravuje možnosť súdu zrušiť aj rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy nižšieho stupňa, ktoré mu predchádzalo. Správne súdy teda preskúmajú až konečné rozhodnutie správnych orgánov - bez ohľadu na ich formu, pričom inými rozhodnutiami, respektíve postupmi správnych orgánov sa zaoberajú až v rámci preskúmania napadnutého konečného rozhodnutia. Správny súd teda v zásade preskúmava akýkoľvek akt správneho orgánu, po ktorého vydaní už nemôže nasledovať ďalšie konanie a ktorého vydanie môže ukrátiť na právach žalobcu, respektíve ktoré sa týka základných práv a slobôd žalobcu. V danej súvislosti treba poukázať na ústavnoprávne korene daného princípu, keď sice podstatou správneho súdnictva je ochrana základných práv a slobôd jednotlivca pred svojvôľou štátu a jeho výkonnej moci zverenej správnym orgánom, avšak tiež správny súd nesmie extenzívne poňatou preskúmacou činnosťou zasahovať do právomoci moci výkonnej.

23. V predmetnej veci žalovaný vydal rozhodnutie, voči ktorému podľa § 84 ods. 1 v spojení s § 30 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 Správneho poriadku nebolo prípustné odvolanie. V takom prípade mal žalobca možnosť napadnúť uvedené rozhodnutie priamo správnu žalobou s tým, že dvojmesačnú lehotu na jej podanie bolo potrebné počítať dňom doručenia tohto rozhodnutia žalobcovi, t.j. od 09. mája 2018. List

Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 8. novembra 2018 nemal vo vzťahu k žalobcovi žiadne právne účinky; nešlo o podanie odvolacieho správneho orgánu, nakoľko v predmetnej veci sa jednalo o konanie jedno-inštančné. Pokiaľ potom žalobca podal správnu žalobu na poštovú prepravu až dňa 10. januára 2019, bolo nutné (podobne ako krajský súd) správnu žalobu vyhodnotiť ako oneskorene podanú.

24. Na tomto mieste dáva najvyšší súd do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“ t.j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a podobne. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení, vrátane využitia možnosti podania opravných prostriedkov.

25. Krajský súd tiež nepochybil, keď vo veci nenariadil pojednávanie, nakoľko vydal rozhodnutie výlučne charakteru procesného.

26. Z vyššie uvedených dôvodov, najvyšší súd kasačnú sťažnosť postupom podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

27. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní nemal úspech, nárok na ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanému ich nepriznal, lebo nebola splnená podmienka výnimočnosti na jeho strane (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta druhá SSP).

28. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP v spojení s § 147 ods. 2 SSP).

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.